

nebo třídění již dříve se stalo, do vojska byl zařazen. V roce 1921 při pravidelných odvodech byl uznán »zatím neschopen«, odvod odročen. V době, kdy obžalovaný do čs. armády vstoupil (dne 11. září 1919), jakož i kdy trestné činy spáchal (listopad a prosince 1919), platil podle zásady prvního zákona čs. republiky, který uznal platnost dosavadních zákonů, ještě branný zákon ze dne 5. července 1912, čís. 128 ř. zák., ježto nový branný zákon čs. republiky byl vyhlášen teprve dne 9. dubna 1920. Podle § 19 branného zákona z roku 1912 byl sice dobrovolný vstup do vojska přípustným, ale bylo nutno, aby vstupující vyhověl podmínkám § 14, po případě 15 branného zákona, tedy mimo jiné, aby dovršil 17. rok, aby zjištěna byla potřebná duševní a tělesná způsobilost (§ 14) a konečně, aby jako nezletilec měl ke vstupu do armády souhlas otce nebo poručníka (§ 15). Těmto podmínkám obžalovaný nevyhověl, jeho vstup do čs. armády neodpovídal tudíž platným zákonným předpisům a nebylo proto lze považovati ho za aktivního vojína čs. armády. Ježto obžalovaný nebyl a není vojínem, a též není žádného jiného z důvodů uvedených v §§ 11 až 13 v. tr. ř. o vojenské soudní pravomoci, podle něhož by obžalovaný byl v době trestného činu vojenské pravomoci podléhal, jest dána příslušnost civilních trestních soudů, a nutno jim trestní věc postoupiti.

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zodpověděl v neveřejném zasedání dotaz takto:

K dotazu ze dne 24. dubna 1922 se sděluje, že Nejvyšší soud sdílí názor nejvyššího vojenského soudu a souhlasí s tím, aby v záporném sporu o příslušnost mezi státním zastupitelstvím v Kutné Hoře a vojenským prokurátorem v Praze v trestní věci proti Františku Š-ovi pro zločiny podvodu, zpronevěry a zhářství uznána byla příslušnost občanských trestních úřadů, neboť, jak z vyličeného stavu věci na jevo jde, přichází skutečně v úvahu jedině dobrovolný vstup nezletilého Š-a do čsl. armády, kterýž však, ježto potřebné k tomu přivolení jeho otce vykázáno nebylo, jakožto podmínce § 19 odstavec třetí tehdy platného zákona z 5. července 1912, čís. 128 ř. zák. se přičítá, právní platnosti a účinnosti nabýti nemohl. Na tom nic změnití s to není ani nahodilá okolnost, že Š. následkem svých nesprávných údajů o svém věku byl dne 11. září 1919 v mylném předpokladu, že již dříve za války byl odveden a tříděn, do čsl. vojska zařazen, ježto i toto zařazení bylo předstíráním Š-ovým vyvoláno a způsobené tím nedopatření vojenského tělesa samo o sobě soudní příslušnosti vojenských úřadů, nemajíc podkladu ani v branném zákoně ani v ustanovení §§ 11—13 voj. tr. ř., nezakládá.

Čís. 849.

V tom, že někdo podněcoval zástup, by účastnil se proti vůli majitele výprodeje zboží hluboko pod cenou, a sám výprodej řídil, nelze ještě spatřovati skutkovou podstatu podněcování ku krádeži, pokud se týče spoluvinu na ní.

(Rozh. ze dne 18. května 1922, Kr I 293/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 25. listopadu 1920, jímž byl stěžovatel uznán vinným

zločinem veřejného násilí dle § 98 b) tr. zák. a zločinem krádeže dle §§ 5, 171, 173, 174 I c), 179 tr. zák. potud, že výrok, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem krádeže dle §§ 5, 171, 173, 174 I c), 179 tr. zák., zrušil a uznal obžalovaného vinným pouze zločinem veřejného násilí dle § 98 b) tr. zák.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost je v právu, pokud s hlediska důvodu zmatečnosti čís. 10 šu 281 tr. ř. uplatňuje, že čin, obžalovanému k vině přičítaný, nezakládá vedle zločinu dle § 98 tr. zák. též skutkové povahy zločinu krádeže dle §§ 5, 171, 173, 174 I c) a 179 tr. zák. Po skutkové stránce bere nalézací soud za prokázáno, že obžalovaný dne 23. května 1919, kdy se v obchodech se střížním zbožím a obuví v Praze drancovalo, vstoupil do krámu obchodníka obuví Bedřicha S-a a vyzval ho, by prodával pár bot po 20 K, když tento prohlásil, že zboží za tak nízkou cenu prodávati nemůže, vzdálil se obžalovaný, hroze prstem S-ovi do obličeje se slovy: »Já vám to ukážu, my se na to podíváme.« Po chvíli, když zástup před krámem vzrostl, vniklo několik žen do krámu, žádající prodej laciné obuvi. S. projevil ochotu, že bude prodávati za výrobní cenu. Než v tom okamžiku prodral se do krámu obžalovaný a vykřikl: »Tento sklad se rozprodá a dostanete za každý pár bot 20 K.« — Když S. zdráhal zboží za tu cenu prodávati, prohlásil obžalovaný, »že mu bude na místě vše rozbito, že se přejde k činům!« Na další prosby S-ovy k zástupu v krámě, by ho nemučili, chtěla již část přítomných k výzvě jedné z žen krám opustiti, avšak obžalovaný P. slovy: »Nic zpátky, to vše se vyprodá,« zástup v krámě zadržel a pobouřil, takže dav na prodej obuvi po 20 K trval. Na to přistoupil obžalovaný k regálům, odkud bral krabice s obuví a počal je prodávati po 20 K, při čemž si lidé brali obuv také sami, aniž by platili; z prvu pomáhali při prodávání P-ovi Marie S-ová a Antonín M., když nastal zmatek, prodával P. sám; prodej trval asi 2 hodiny, stržené peníze odevzdával P. správně majiteli obchodu; při prodávání stál P. na pultu, takže musil viděti, že lidi se zbožím bez zaplacení odcházejí. V tom, že obžalovaný majiteli obuvnického závodu vyhrožoval uprostřed shromážděného davu rozbitím krámu, tedy ublížením na majetku, aby na něm vynutil prodej zboží pod cenou, shledal nalézací soud skutkovou podstatu zločinu vydírání dle § 98 b) tr. zák. V tom pak, že obžalovaný nespokojil se pronesením výhrůžky, nýbrž lid v krámě shromážděný, když po prosbě majitele obchodu chtěl se vzdáliti, slovy: »Nic zpátky, to se vše vyprodá,« zadržel a znovu pobouřil, spatřuje soud rozkaz a vybízení davu v krámě shromážděného ku krádeži obuvi, kdežto napomáhání k ní v tom, že obžalovaný sám prodával zboží hluboko pod cenou. K odůvodnění svého názoru uvádí soud jednak, že obžalovaný musil vzhledem k tehdejšímu drancování v jiných obchodech a k náladě lidu v krámě věděti, že mnozí použijí zmatku a zboží bez zaplacení odnesou, a věděl prý též dle vlastního doznání, že lidé jdou na krádež. Dle toho dovozuje nalézací soud zlý úmysl obžalovaného z právě zmíněného vědění. Proti tomu namítá zmateční stížnost právem, že takovéto vědění nemůže opodstatniti zlý úmysl, potřebný k návodu ku krádeži. Neboť, dopouští-li se dle § 5 tr. zák. téhož zločinu majen bezprostřední pachatel, nýbrž i spoluvinník, pak dlužno za návodce ve smyslu tohoto zákonného

ustanovení v souvislosti s §em 1 tr. zák. považovati toho, kdo úmyslně pohne někoho ku zločinnému rozhodnutí a ku zločinné činnosti. Musilo by býti proto jednak prokázáno, že obžalovaný měl úmysl, rozkazovati nebo vybízeti k odnětí zboží z držení majitele bez náhrady, a na druhé straně na jisto postaveno, že tento rozkaz nebo toto vybízení vyvolaly v druhých osobách rozhodnutí, dle toho jednati. Takovéto zjištění není však v rozsudku obsaženo, neboť rozsudek zjišťuje u obžalovaného jen shora vytčené vědění o tom, že lidé při dotyčných výtržnostech jdou na krádež. Nalézací soud nestaví se proto v pojmání zlého úmyslu na stanovisko zákona, jenž vidí zlý úmysl v tom, že pachatel, pokud se týče spoluvinník zlo, se zločinem spojené, přímo obmyslí a na něm se usnesl. Není zde proto zjištěn skutkový podklad pro návod ke krádeži ve smyslu §§ 5 a 171 tr. zák. Zlý úmysl ve smyslu těchto ustanovení není však prokázán ani v případech, kde dle zjištění rozsudku lidé platili 20 K za pár bot. V tomto směru uvádí soud, že se tu nejednalo o prodej, nýbrž pouze o odnětí zboží z držení a bez přivolení majitele obchodu. Byloť prý svolení majitele S-a vynuceno pohrůzkou, takže lidé nabyli dispoziční nad zbožím proti jeho vůli, a pokud bylo 20 K zapláceno, nejednalo prý se o nabytí za úplatu, nýbrž dlužno na skutečnost tu pohlížeti jako na částečnou náhradu škody, tedy jako na okolnost polehčující. Bezprávnosti svého jednání byl prý si obžalovaný vědom, poněvadž do krámu přišel s úmyslem, prodej zboží hluboko pod cenou provést a ze zdráhání se majitele obchodu nabyl vědomosti o tom, že svolení majitele může dosíci pouze pohrůzkou a že se tedy o skutečný prodej nejedná. I zde poukazuje zmateční stížnost správně k tomu, že vědomí obžalovaného o bezprávnosti jeho jednání nestačí ku zlému úmyslu dle §§ 5 a 171 tr. zák., ale že by bylo zapotřebí, by měl pozitivní úmysl, raditi nebo napomáhati k beznáhradnému odnímání věcí z držení jiného bez jeho přivolení. Takovýto úmysl není však v rozsudku zjištěn ani výslovně aniž dochází výrazu v jeho skutkových předpokladech. Zjišťuje rozsudek, že obžalovaný přišel do obchodu S-ova s úmyslem provést prodej zboží arci hluboko pod cenou, že slovy: »Nic zpátky, to se vše vyprodá«, zástup pobouřil, takže tento trval na prodeji obuvi po 20 K, a mluví se ve zjištěních důsledně o prodávání a kupování a uvádí se, že při prodeji pomáhal majitel závodu se svým personálem, že pak, když nastal zmatek, obžalovaný prodával sám a stržené peníze odevzdával správně majiteli obchodu. Tento zjištěný stav neopravňuje k závěru, soudem přijatému, zvláště když shora vytčený úmysl obžalovaného, s nímž do krámu vstoupil, a pohrůzka, kterou si svolení majitele k prodeji vynutil, opodstatňují o sobě jen zákonné předpoklady zločinu dle § 98 b) tr. zák. Skutečnost, že majitel obchodu podlehl pohrůzce, svědčí jen o velikosti zla, jímž bylo hrozeno, a o tom, že pohrůzka měla úspěch. Tato okolnost je dle poslední věty § 98 tr. zák. pro kvalifikaci činu nerozhodnou, má však dle § 100 tr. zák. význam pro otázku výměry trestu. Podřaditi jednání obžalovaného pod §§ 5 a 171 tr. zák. brání konečně, že se soud nevyslovuje, zda ti, kdož kupovali obuv po 20 K pár, pojímali slova obžalovaného v tom smyslu, jaký jim podkládá nalézací soud, a zda tudíž jednání jejich bylo výrazem a důsledkem téhož směru vůle, jakou měl dle mínění soudu obžalovaný jako návodce. Z hořejších úvah plyne, že není tu ideálního souběhu zločinu dle § 98 b) tr. zák. se zločinem dle §§ 5 a 171 tr. zák.,

nýbrž že to, v čem vidí soud skutkovou povahu tohoto zločinu, je již zahrnuto ve skutkové povaze zločinu dle § 98 b) tr. zák. Odsouzení obžalovaného dle §§ 5 a 171 tr. zák. není proto v zákoně odůvodněno.

Čís. 850.

Stavitel jest zodpověden za úraz, nezamezil-li třetím osobám přístup k pískovně, zřízené poblíže veřejné cesty.

(Rozh. ze dne 18. května 1922, Kr I 447/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmatečnou stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Čes. Budějovicích ze dne 12. března 1921, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem proti bezpečnosti života dle § 335 tr. zák.

Důvody:

Dovolávajíc se důvodu zmatečnosti čís. 4 § 281 tr. ř., vytýká zmatečnou stížnost, že nebyl připuštěn důkaz spisy administrativních úřadů o tom, že do dne, kdy nezl. Miroslav V. přišel v pískové jámě o život, nebyl obžalovanému povolaným úřadem vydán příkaz anebo pokyn ani co do oplocení celého staveniště, ani co do ohrazení pískové jámy na staveništi. Leč zamítnutí tohoto návrhu pro nerozhodnost je v zákoně odůvodněno. Nemůže arcí býti pochybnosti o tom, že, kdyby byl dán obžalovanému příslušným administrativním úřadem příkaz v onom smyslu, byla by tím založena jeho povinnost k poslušnosti, a že již neuposlechnutí samo mělo by při nastalém smrtelném výsledku v zápětí zodpovědnost dle § 335 tr. zák., poněvadž nebezpečí, v tomto ustanovení předpokládané, bylo by pro něho poznatelným již následkem vydaného příkazu. Stížnost přehlíží však, že § 335 tr. zák. obsahuje všeobecný příkaz, zapovídající každé jednání neb opomenutí, o kterém jednájí již dle jeho přirozených, pro každého lehko poznatelných následků seznati může, že je způsobilé, přivoditi nebo zvětšiti nebezpečí pro život, zdraví nebo tělesnou bezpečnost lidí, a že vedle tohoto všeobecného příkazu poukazuje příkladmo na další případy, umožňující poznatek, že z jednání neb opomenutí může povstati protizákonný výsledek, jako na zvláště vydané předpisy, dále na úřad, stav, povolání a t. d. a konečně zcela všeobecně na zvláštní poměry jednajícího. Z toho plyne, že opomenutí není trestným jen tehdy, když se přičiní zvláště vydaným předpisům nebo výslovným příkazům, jak zmatečnou stížnost neprávem za to má. V případě, o nějž jde, klade se obžalovanému za vinu opomenutí, o němž již dle jeho přirozených, pro každého snadno poznatelných následků a zejména podle svého povolání jako stavitel mohl seznati, že je způsobilé, přivoditi nebezpečí, v zákoně uvedené. Dle toho předpokládá nalézací soud, že obžalovaný, nehledě ani k jeho povolání, jež mu ukládá vyšší míru pozornosti a bdělosti, již při normálním, každému přičetnému člověku vlastním postřehu mohl seznati nebezpečnost opomenutí, z něhož je viněn. Tomuto názoru nelze vytýkati právní omyl, přihlíží-li se ku zjištění rozsudku, jež zmatečnou stížnost ani v odpor nebere a která tudíž dlužno vzíti za základ při právním posouzení věci. Bereť nalézací soud za prokázáno, že spoluobžalovaný